het behoort, zooals het overeenkomstig den heiligen en volmaakten wil des Heeren en het richtsnoer zijner wet moet zijn.

Ons leven is soms zoo verwikkeld.
De draden zitten in een kluwen verward.
We schijnen te dwalen in een doolhof.
Zorgen en kruis kunnen ons op eens overvallen.
Allerlei kwaad komt plotseling dreigen.
Lichaamslijden verzwakt.
Ziekte rooft de veerkracht der ziel.
Velerlei bijzondere last kan ons overstelpen.

Geen wonder dat, als wij daarbij in den mist gaan en op den tast af, we op een gegeven oogenblik niet weten wat wij bidden zullen, noch hoe we onze nooden aan God zullen voorstellen gelijk het behoort.

Neen, laten we ons maar niets verbeelden van ons schoon en gepast bidden.

Voor de menschen kan dat soms een vergulden schijn hebben.

Maar voor Gods blik ligt het open in al zijn armoede en gebrek.

Juist het besef van eigen zwakheid, traagheid en nalatigheid in het bidden moet bij ons behoefte wekken aan de krachtige, onwederstandelijke werking van den H. Geest.

In het diepe dal van den ootmoed wordt de belijdenis geleerd: wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort.

Als we dat oprecht erkennen, dan wil de Geest onze zwakheden mede te hulp komen en ook zelf voor ons bidden met onuitsprekelijke zuchtingen.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

De oogen geopend.

Het artikel van Ds J. C. Aalders in het Tijdschrift „Onder eigen vaandel", waarvan de inhoud onzen lezers bekend is, blijkt oogen te hebben geopend, welke totnogtoe gesloten waren voor de verschillende antithetische stroomingen, die in de schismatieke kerken zijn saam gevloeid.

Dat het in schismatieke kringen zelf reeds bezinning heeft gebracht, hebben we niet vernomen.

Maar anderen, in onze kerken en daarbuiten, konden hun verbazing niet onderdrukken.

Men bekent het eerlijk: Dat hadden wij niet gedacht.

Toch is het voorspeld.

En deze voorspelling kan eraan toegevoegd: er komt nog meer.

Hoemeer het schisma zich kan uitleven, des te duidelijker zal zichtbaar worden, welke krachten het in zich bergt.

Nu werkt het „Anti-Assen" nog als een rem.

Maar is die weg, dan zal men zien, waar de trein van schismatieke ideeën heenrolt.

Een eigenaardige mengeling vertoont nu reeds het artikel van Ds Aalders.

De „jong-gereformeerden" „voelen zich aangetrokken tot den geestelijken ernst en de tijdscriëntteering der rechtsmodernen".

„Zij voelen zich verwant aan vele gedachten en tendenzen der oudere ethischen, met name Gunning".

„Zij voelen voor een deel althans, vooral sterke gelijkgestemdheid met de tonen, die Barth doet hooren".

Tegenover „het al te eenzijdig calviniseeren van de theologie, dat in de kerken onzer herkomst mode werd", wil hij, dat zijn broeders in het schisma zich ook weer overgeven „aan de groote gedachten van dien zoo oorspronkelijken geest, Dr Maarten Luther".

Wij hebben gespatieerd.

Welke religieuse strooming ontbreekt hieraan nog?

Alleen de zoogenaamde „buiten-kerkelijke" stroomingen als theosofie, anthroposofie enz.

Er bestaat dus nog gelegenheid tot uitbreiding.

Wij willen het „los van Kuyper en Bavinck" niet op rekening van Ds Aalders stellen.

Gaarne nemen wij zijn verzekering aan, dat dit nooit in zijn bedoeling heeft gelegen.

Waarom ook?

In zulk een religieuzen voorhof is plaats ook voor hun borstbeeld.

Trouwens, zij zijn gestorven en kunnen het niet meer tegenspreken, wanneer hun uitingen soms verkeerd worden uitgelegd.

Broederlijk staan ze daar naast elkaar: Roessingh, Gunning, Barth, Kuyper, Bavinck, Luther.

Een nieuwe theologie, een nieuwe vroomheid wordt uit hun denkbeelden samengesteld.

Deze theologie en vroomheid zullen aantrekkelijk zijn door haar variaties.

De kontrasten zullen het oog een wijle bekoren.

Maar deze theologie en vroomheid zullen missen een eigen stijl.

En dat niet alleen, maar zij zullen samenvoegen wat zich met elkander onmogelijk verdraagt.

In het schisma doet zich een dekadentie-verschijnsel aan ons voor.

Het synkretisme, of gelijk voor jaren prof. Geesink den toestand reeds teekende door te spreken van „religieus eklekticisme", maakt het karakter van het schisma uit.

Ongetwijfeld zullen vele schismatieke broeders het met Ds Aalders niet eens zijn.

Maar zij moeten voor zijn gevoelen ruimte geven.

Daarmee hebben zij zelf ook het synkretisme aanvaard.

Andere schismatieke leiders hebben vroeger reeds van rationalistische en panbabyloïnistische meeningen blijk gegeven.

Men heeft het recht niet meer ook de meest tegenstrijdige overtuigingen te weren.

Indien iemand slechts een plaats reserveert aan de Gereformeerde belijdenis, kan hij daarboven nog geloven wat hij wil.

Het ontroert, er aan te denken, dat wij zulke stroomingen eens binnen onze kerken hebben gehad, zij het, dat zij behalve voor den scherp ziende ondergrondsch waren.

Telkens weer vergroot zich de dankbaarheid, dat wij de Synodes van Assen en Groningen hebben gehad.

Niet om de personen, die van ons gingen.

Maar om de geesten, die de personen beheerschten en op de vlucht gingen.

Steeds was het synkretisme een teeken van geestelijk verval.

Op geestelijk verval loopt ook het schisma uit.

Wij hebben er geen behoefte aan onze schismatieke broeders gedurig weer te bestrijden.

Zulke bestrijding stompt af.

Zij boet haar kracht in.

Wij wachten op groote momenten.

Inmiddels worde er in onze kerken zonder ophouden gebeden: breng Heere de broeders in het schisma, die nog ten volle aan Uw waarheid vasthouden, weder.

Eenige aanvulling.

Toen wij onlangs wezen op de onvolledigheid van het statistisch overzicht, dat het rapport over de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen" bood, gaven wijzelf hier en daar enkele aanvullingen en verzochten buitenlandsche Kerken om dit ook te doen en eventueele rektifikaties aan te brengen.

Ds Keegstra, hoofdredakteur van de (Am.) „Wachter", voldeed hieraan reeds tot ons genoegen.

Hij nam de passage, welke de Christelijke Gereformeerde Kerk in Amerika betrof uit ons artikel over en laat dan volgen:

> Tot zoover de toevoeging van Dr Hepp.
>
> Onzerzijds behoeft er bij deze noodige en behoorlijk volledige toelichting niet veel meer bijgedaan te worden.
>
> Slechts nog een paar opmerkingen laten we volgen.
>
> Niet voor het Hollandsche kerkgezang worden er meer gezangen bij de „Eenige Gezangen" begeerd. Niemand schijnt daaraan behoefte te gevoelen, of misschien is het beter te zeggen, niemand schijnt daarin nu nog eenig heil te zien, daar het Hollandsch in de godsdienstoefeningen vooral in de laatste jaren snel vermindert en de plaats ruimt voor de Engelsche taal. Een eigenaardig verschijnsel daarbij is, dat de bezwaren tegen invoering van meer gezangen niet hoofdzakelijk komt uit gemeenten waar uitsluitend de Engelsche taal in de godsdienstoefeningen gebruikt wordt, maar bijna geheel uit de kringen van hen, die zich geheel of gedeeltelijk nog van 't Hollandsch bedienen. Het historisch verleden eenerzijds en nauwer aanraking met het Amerikaansch kerkelijke leven anderzijds spreken hier natuurlijk sterk mede.
>
> Aangaande de toevoeging van de „Eenige Gezangen" achter in onze Psalter zij nog medegedeeld, dat er ja wel de lofzangen van Maria, Zacharia en Simeon met nog acht doxologieën in zijn opgenomen (in 't Engelsch natuurlijk), maar zonder dat de muziek boven de woorden is aangebracht. Slechts wordt er verwezen naar verschillende zangwijzen op psalmen, waarop die lofzangen en doxologieën gezongen kunnen worden. Dat maakt het zingen natuurlijk zeer moeilijk, zoodat er van die nummers zelden of nooit gebruik gemaakt wordt in de godsdienstoefeningen, met uitzondering van de eerste doxologie, „Praise God, from whom all blessings flow," die gezongen wordt op heele en halve noten, naar de wijze van Psalm 134 (Hollandsch). In de meeste gemeenten is de slotzang voor den avonddienst.
>
> Volledigheidshalve zij nog gemeld, dat onder de doxologieën nog geplaatst is ons Amerikaansch volkslied „My Country? 't Is of Thee", hoewel het, zoover we weten, in den eerediensl nimmer gebruikt wordt. Waarom en hoe het in ons Engelsch kerkboek verzeilde is ons inderdaad een raadsel. Maar 't is er.

Wij hopen, dat anderen het voorbeeld van Ds Keegstra zullen volgen.

Beurzen voor Hongaarsche Studenten.

Onze kerkelijke pers publiceert af en toe voorstellen van kerkelijke vergaderingen om met het oog op den toevloed van theologische studenten sommige beurzen af te schaffen.

Nu verdient het op zichzelf reeds overweging om hierin voorzichtig te handelen.

Een ander maal willen we de zaak van het zoogenaamde dreigende surplus aan theologen nader bezien.

Maar meent men, dat er enkele beurzen kunnen vervallen, laat men die dan bestemmen voor Hongaarsche Studenten.

Ons bezoek aan Hongarije heeft ons in de overtuiging gesterkt, dat daar voor ons Gereformeerde volk een grootsch werk ligt.

En het beste middel om het Calvinisme in Hongarije te sterken is het ter beschikking stellen van beurzen voor theologen.

Er wordt gelukkig eenigen jongelieden gelegenheid geboden hier te studeeren.

Maar er wordt naar ons gevoelen lang niet genoeg gedaan.

Daarom, heeft men vrijheid om voor jongemannen hier beurzen in te trekken, laat men die dan bestemmen voor Hongaren.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Gekrookt Riet, door D. Noordam.

Sinds Brusse met zijn verhaal van Boefje de algemeene belangstelling wekte voor het kind, dat slachtoffer is van zijn omgeving en opvoeding, heeft de boefjes-figuur zijn plaats in de literatuur behouden. Telkens weer verschijnt hij ten tooneele, met een anderen naam en wisseling van omstandigheden, maar steeds hetzelfde boefje: verwilderd in een totaal verkeerd milieu, erfelijk belast met verkeerde eigenschappen, door volslagen gebrek aan leiding op den verkeerden weg, maar niet slecht van inborst, niet een tot misdaad als voorbestemd type. Zijn gedrag brengt hem in aanraking met de politie, maar hij is eigenlijk veel meer medelijdens- dan strafwaardig, hij heeft schuld, maar over die schuld gaat men milder denken, naarmate men leert begrijpen, hoe de verkeerde daad is ontstaan. Hij is een stakkerd en niet een slechtaard, een voor wien doeltreffende hulp heilzamer zal zijn dan geduchte afstraffing.

Dat is de Boefjes-figuur van Brusse en van alle boeken, die, met de menigvuldigheid welke kenmerkend is voor alle soorten van literaire kunst van dezen tijd, op „Boefje" zijn gevolgd.

Maar nu laten ze het bij deze teekening niet; zelfs is die voor de nieuwere proeven van het soort vrijwel bijzaak. Wat het slot was van Brusse's verhaal, Jan's komen en verkeeren in het „Huis der Broeders van de Moeder der Smarten", dat wordt de eigenlijke inhoud der boeken: ze doen den lezer verstaan dat hulpverleening 't eerst en meest noodige is, maar leiden dan ook aanstonds naar de omgeving waar zulke hulp wordt geboden: het Opvoedingsgesticht. Omdat het boefje door den rechter er heen verwezen en door een veldwachter gebracht wordt, omdat hij er zijn vrijheid kwijt is en aan een reglementaire dagindeeling gebonden, lijkt het gesticht een strafplaats, maar — en daarvan willen de boeken den lezer doordringen — de eenige bedoeling van dat oogenschijnlijk harde is: helpen, indien mogelijk, brengen op den goeden weg, van een wiens voorland de cel dreigt te worden, een bruikbaar mensch maken. Daarom beginnen ze hun verhaal van het gestichtsleven uit, als de jongens er zijn. En dan geven ze, in aansluiting bij de nog altijd heerschende richting van zielkundige ontleding, beschouwing over en van de jongens, om te verklaren, hoe ze in 't gesticht gekomen zijn, maar vooral, om te doen zien hoe ze er zijn en wie ze er zijn, niet het minst ook, hoe en wie ze er wórden.

In dit alles nu ligt een beteekenis, die we gaarne erkennen. Vooreerst toch wordt de aandacht der lezers gevestigd op den droeven staat van de kinderen der verwaarloozing, in wier jonge leven de schuld van plicht-vergeten of zelf wrak-geslagen ouders zoo ontzettende gevolgen doet zien. Medelijden wordt gewekt voor een lot, dat alleen door medeleven kan worden verholpen. Men gaat een wereld begrijpen, waaraan men anders wrevelig of misschien hooghartig-negeerend zou voorbijgaan. Men krijgt inzicht in moeilijke sociale verhoudingen en leert een hard oordeel over deze stakkerds, dat men anders zoo licht vellen zou, als een onjuist oordeel zien.

Daarmee in verband staat een tweede element van waarde: men verstaat de groote beteekenis van het werk der gestichtsopvoeding, voor de kinderen zelf, maar ook voor de samenleving. Het besef wordt wakker, dat die inrichtingen, waarover men te voren misschien ongeloovig de schouders ophaalde, werkelijk vluchthavens zijn, vruchtdragende uitvloeisels van zegenrijke kinderwetten. En zoo verbreedt zich het oordeel over den arbeid, zoo goed als dat over hen, die er de objecten van zijn. Men wordt tot belangstelling geprikkeld, tot sympathie, tot waardeering voor een werk, waarvan men te voren nauwelijks het rationeele verstond en in geen geval de vruchten van kende.

Daarom verdienen deze boeken onze aandacht. En daarom ook wijzen we op een nieuwe proeve van het soort, die naast te voren behandelde als „Conflicten" of „Cirkelgang" van O. Ruysch, onze belangstelling komt vragen.

'(Boek dat we bedoelen is de bundel „Gekrookt riet",[1]) geschreven door den directeur van het opvoedingsgesticht „Valkenheide", D. Noordam.

Dr J. Th. Visser schreef een „inleidend voorwoord", waarin hij zijn bijzondere ingenomenheid met het boekje betuigde. „Zelden of nooit" zoo zegt hij, „heb ik uit het gestichtsleven zoo iets boeiends gelezen. In de meest gewone en daarom

[1]) Uitg. Erven J. Bijleveld, Utrecht.